

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului Național de
Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru perioada 2025-2029

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru perioada 2025-2029 (în continuare PNA) este elaborat de către Cancelaria de Stat, în calitate de autoritate publică centrală responsabilă de asigurarea coordonării procesului de elaborare, actualizare și implementare a documentelor de planificare pentru realizarea cerințelor de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, coordonării procesului de elaborare, monitorizare și raportare a progresului privind implementarea cerințelor de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană și a progresului privind procesul de implementare a Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, ratificat prin Legea nr.112/2014, inclusiv aspectele conexe integrării accelerate, conform prevederilor Regulamentului privind organizarea și funcționarea Cancelariei de Stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.657/2009.

Proiectul a fost elaborat în baza propunerilor grupurilor de lucru instituite prin Hotărârea Guvernului nr.180/2024 cu privire la mecanismul de coordonare a procesului de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană și modul de organizare și funcționarea echipei de negociere în cadrul acestui proces Republicii Moldova la Uniunea Europeană, cu implicarea tuturor ministerelor și autorităților publice centrale responsabile.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

HG 180/2024 *cu privire la mecanismul de coordonare a procesului de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană și modul de organizare și funcționare a echipei de negociere în cadrul acestui proces*, a stabilit competențele Biroului pentru integrare europeană în ceea ce privește coordonarea procesului de aderare.

Urmare a Primei Conferințe Interguvernamentale din 25 iunie 2024 s-a dat startul negocierilor de aderare, iar procedura și condițiile în care se desfășoară negocierile au fost descrise în Cadrul de negociere.

Cadrul de negociere stabilește că progresele în pregătirea pentru aderare vor fi măsurate în raport cu îndeplinirea de către țara noastră a criteriilor de la Copenhaga, implementarea obligațiilor care rezultă din Acordul de asociere, precum și realizarea priorităților cheie care sunt stabilite în Rapoartele anuale ale Comisiei și concluziilor relevante ale Consiliului.

Potrivit art. 6 lit. b) și h) din Legea nr.136/2017 cu privire la Guvern, în realizarea funcțiilor sale, Guvernul are printre atribuții asigurarea politicii interne și externe a statului și aprobarea documentelor de politici și acte normative.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Acordul de Asociere dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 27 iunie 2014, intrat în vigoare la 01 iulie 2016, și ratificat prin Legea nr. 112/2014 a stabilit faptul că Guvernul urmează să întreprindă măsurile necesare pentru realizarea prevederilor Acordului.

La 3 martie 2022, Republica Moldova a depus cererea de aderare la Uniunea Europeană, iar la 17 iunie 2022, Comisia Europeană a prezentat avizul să pe marginea cererii Republicii Moldova, în baza Chestionarului pentru aderare, după care la 23 iunie 2022, Consiliul European a recunoscut perspectiva Europeană a Republicii Moldova prin acordarea statutului de țară candidată pentru aderare la Uniunea Europeană.

Având în vedere recomandarea Comisiei Europene din 08 noiembrie 2023 de a deschide negocierile de aderare cu Republica Moldova, precum și Decizia Consiliului European din 14 decembrie 2023, care au aprobat deschiderea negocierilor de aderare, a Cadrului de Negociere aprobat la Prima Conferință Interguvernamentală din 25 iunie 2024, care a dat startul procesului de negociere a aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană, statul a intrat într-un proces complex de armonizare a legislației în toate domeniile.

La moment este în plină desfășurare etapa de screening bilateral, care presupune o analiză comprehensivă a situației de fapt și de drept pe fiecare dintre cele 33 capitole de negociere. În procesul de evaluare a nivelului de aliniere a legislației naționale la acquis-ul UE, pregătirilor și/sau urmare a ședințelor de screening bilateral au fost identificate și planificate un șir de acțiuni ce urmează a fi implementate de stat pentru a asigura alinierea totală la acquis-ul UE.

Pentru o abordare complexă și multidimensională este necesar de elaborat un Program Național de Aderare care să cuprindă totalitatea angajamentelor asumate de stat pentru a demonstra pregătirea țării pentru a fi stat membru cu drepturi depline al Uniunii Europene.

Subsecvent, s-a constatat că exigențele noului context depășesc scopul și spectrul de acoperire al actualului Plan național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2024-2027 și prin urmare, conform recomandărilor Raportului de monitorizare SIGMA „Administrația publică în Republica Moldova. Evaluare în conformitate cu principiile administrației publice”, cadrul național de planificare strategică a fost completat prin definirea și integrarea Programului național de aderare (PNA) în calitate de document principal de programare în ierarhia cadrului strategic național. (Hotărârea Guvernului Nr. 661/2024 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice). Suplimentar, au fost dezvoltate și descrise mecanismele de integrare, inclusiv: descrisă structura și conținutul orientativ al PNA; descris procesul de elaborare și actualizare anuală a PNA; sincronizat calendarul de elaborare a documentelor de planificare; descrisă interacțiunea și corelarea PNA cu documentele de politici publice sectoriale (strategiile sectoriale și programele sectoriale); detaliată procedura de implementare a angajamentelor proiectate în PNA cu ajutorul principalelor documente de planificare operațională și instituțională, precum și planificare bugetară; descrisă procedura de monitorizare a angajamentelor la nivel instituțional; integrată raportarea implementării angajamentelor de integrare europeană în raportul consolidat al Guvernului prezentat anual Parlamentului spre examinare.

Astfel, elaborarea proiectelor de acte normative, incluse în PNA, ce urmează a fi aprobate de Guvern pe parcursul unui an, sunt operaționalizate în Planul național de reglementări, iar realizarea măsurilor de implementare a cadrului normativ armonizat și dezvoltarea capacităților administrative ale instituțiilor statului, planificate în PNA, este asigurată prin intermediul Planului Național de Dezvoltare. La nivel instituțional, toate măsurile planificate în PNA pentru domeniul gestionat este detaliat și integrat în planurile anuale de acțiuni ale autorităților, conform domeniului de competență.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Scopul primar al elaborării PNA este de a crea principalul document pentru orientarea, planificarea și monitorizarea îndeplinirii obligațiilor generate și asumate în timpul negocierilor de aderare. De asemenea, acest document va servi ca instrument de monitorizare și raportare internă a acțiunilor de ordin normativ și de implementare, iar versiunea în limba engleză va fi utilizată de Comisia Europeană pentru a monitoriza progresul Republicii Moldova de aliniere a cadrului legal și instituțional la standardele europene, și implementare a angajamentelor RM ce derivă din Acordul de Asociere RM – UE și alte acorduri bilaterale cu UE.

Structura: PNA este constituit din compartimente dedicate Criteriului Politic, Criteriului Economic și celor 33 Capitoare de aderare, corespunzătoare celor 6 clustere descrise în cadrul metodologic de negociere stabilit de Comisia Europeană, și anume:

- Clusterul 1. Valori fundamentale;
- Clusterul 2. Piața internă;
- Clusterul 3. Competitivitate și creștere inclusivă;
- Clusterul 4. Agenda verde și conectivitatea sustenabilă;
- Clusterul 5. Resurse naturale, agricultură și coeziune;
- Clusterul 6. Relații externe.

Fiecare compartiment din PNA cuprinde: (i) Partea introductivă; (ii) Prezentarea generală a situației (cadrul legislativ și cadrul administrativ); (iii) Planurile de viitor (planuri legislative și planuri de implementare a acquis-ului și consolidarea capacităților administrative); (iv) Aspectele financiare (estimarea costurilor); și (v) Anexe (anexa A – Planul de acțiuni normative și anexa B – Planul de acțiuni pentru implementarea acquis-ului UE și consolidarea capacităților administrative).

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiuni alternative nu sunt.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la UE (PNA) va avea un impact profund asupra sectorului public al Republicii Moldova, având ca obiectiv principal alinierea legislației naționale la acquis-ul UE. Acest proces va contribui la modernizarea administrației publice și la îmbunătățirea calității serviciilor oferite cetățenilor.

Un pilon esențial al PNA este Reforma Administrației Publice (PAR), necesară pentru implementarea eficientă a acquis-ului UE. Aceasta vizează dezvoltarea și aplicarea unor reforme care să asigure un sector public eficient, transparent și responsabil, în conformitate cu standardele europene.

Principalele efecte asupra sectorului public:

1. Creșterea volumului de muncă și a responsabilităților

- Implementarea celor peste 3.100 de acțiuni normative și peste 1000 de acțiuni de implementare va impune o coordonare strânsă între ministere și agențiile publice.
- Funcționarii publici vor avea responsabilități sporite, fiind necesară respectarea unor cerințe mai stricte privind raportarea progresului și implementarea reformelor.

2. Reforma și modernizarea instituțiilor publice

- Implementarea acquis-ului UE va necesita reorganizarea și eficientizarea structurilor instituționale pentru a corespunde standardelor europene.
- Creșterea complexității procesului legislativ va necesita resurse suplimentare pentru analiza, elaborarea și adoptarea actelor normative.

- Se vor dezvolta competențele funcționarilor publici pentru a gestiona eficient procesul de aliniere la standardele europene.
- Vor fi îmbunătățite mecanismele de consultare publică pentru a spori transparența procesului decizional.
- Se vor institui mecanisme de monitorizare pentru a asigura implementarea eficientă a reformelor.

3. Intensificarea cooperării interinstituționale

- Implementarea PNA va necesita o coordonare mai strânsă între ministere, agenții guvernamentale și alte autorități publice.
- Vor fi create noi structuri de lucru și mecanisme de monitorizare pentru a asigura aplicarea eficientă a măsurilor prevăzute.

4. Consolidarea mecanismelor de responsabilitate

- Vor fi instituite mecanisme eficiente de reclamații și feedback pentru cetățeni, sporind responsabilitatea instituțiilor publice.

5. Eficientizarea politicii de resurse umane

- Se va moderniza politica de resurse umane pentru a crește capacitatea administrativă.
- Se vor dezvolta mecanisme de atragere și menținere a specialiștilor în administrația publică.
- Se vor îmbunătăți sistemele de motivare și performanță pentru funcționarii publici.

6. Digitalizarea serviciilor publice

- Se vor implementa soluții digitale pentru sporirea eficienței, transparenței și accesibilității serviciilor publice.
- Se va reduce birocrația și timpul de procesare a cererilor cetățenilor.

Prin aceste reforme și acțiuni specifice, PNA va transforma administrația publică într-un sistem modern, eficient și orientat spre cetățean, facilitând astfel integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

PNA prezintă o estimare financiară a costurilor acțiunilor normative și o estimare financiară preliminară a costurilor de implementare a activităților planificate. De asemenea, prezintă sursa de acoperire a costurilor din resurse bugetare, din bugetele proiectelor de asistență externă (instrumente financiare ale UE, ajutoare bilaterale de la partenerii de dezvoltare etc.), precum și costurile neacoperite, pentru care urmează a fi identificate sursele de finanțare, atât bugetare cât și externe. Costurile estimative incluse în PNA vor constitui baza pentru viitoarea planificare bugetară și vor trebui prezentate pentru includere în Cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM).

Totodată, pentru acțiunile complexe pentru care estimarea costurilor nu a fost posibilă la momentul planificării (în special pentru acțiunile de implementare), a fost indicată "neacoperit", lăsând necompletele celulele din coloanele "acoperit din bugetul de stat" și "acoperit din asistență externă".

Estimarea costurilor acțiunilor incluse în PNA a fost realizată conform metodologiilor prezentate în *Manualul privind estimarea costurilor documentelor de politici publice din Republica Moldova*.

Menționăm că în contextul exercițiului de actualizarea a PNA, autoritățile publice, în comun cu Ministerul Finanțelor vor reexamina, prioritiza și identifica sursele financiare necesare pentru realizarea Programului precum și altor angajamente asumate în procesul de negociere.

Un impact major asupra implementării reformelor majore estimate în PNA va avea implementarea Planului de Creștere Economică pentru Republica Moldova, în valoare de 1,8 miliarde de euro, susținut de o facilitate de reformă și creștere pentru perioada 2025-2027. Planul de creștere este cel mai mare pachet de sprijin financiar al UE de la independența Moldovei și va stimula economia țării, o va aduce mai aproape de aderarea la UE prin accelerarea reformelor esențiale și va oferi asistență financiară semnificativă care va debloca noi motoare de creștere, care va fi finanțat de Uniunea Europeană, plan care prevede implementare de reforme majore în sectoare cheie ale economiei naționale.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Programul Național de Aderare (PNA), fiind cel mai important document strategic de dezvoltare al țării, include o serie de acțiuni care vor necesita și implica aportul direct sau indirect al mediului privat. Spre exemplu, armonizarea legislației de mediu este strâns legată de legislația din domeniul afacerilor și agriculturii. Prin urmare, toate proiectele de acte normative urmează să fie consultate cu părțile interesate pentru a asigura o procedură legislativă cât mai inclusivă. Similar, politicile din domeniul educației urmează să fie corelate și adaptate la necesitățile pieței muncii și alte domenii relevante.

PNA 2025-2029 va avea un impact semnificativ asupra sectorului privat din Republica Moldova. Acest impact va fi resimțit în diverse moduri, afectând diferitele grupuri de întreprinderi în funcție de specificul activității economice, dimensiunea afacerii, localizarea regională și alte caracteristici.

Unul dintre cele mai imediate impacturi va fi reprezentat de *costurile de conformare* la standardele și reglementările UE. Aceste costuri pot fi substanțiale, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri), care ar putea întâmpina dificultăți în alocarea resurselor necesare pentru a se adapta la noile cerințe.

IMM-urile vor fi afectate în mod disproporționat de costurile de conformare, deoarece acestea dispun de resurse financiare și administrative mai limitate decât întreprinderile mari. Cu toate acestea, programul de aderare poate oferi și *oportunități pentru IMM-uri, cum ar fi accesul la noi piețe și finanțări*.

Aderarea la UE va *intensifica concurența* pe piața Republicii Moldova, atât din partea companiilor din UE, cât și din partea companiilor locale care vor deveni mai competitive. Acest lucru poate duce la o creștere a eficienței și a calității produselor și serviciilor, dar și la dificultăți pentru unele întreprinderi care nu vor reuși să se adapteze.

Pe lângă costurile de conformare și impactul asupra concurenței, programul de aderare va avea și alte efecte asupra sectorului privat, inclusiv:

- *Scăderea prețurilor:* Liberalizarea comerțului cu bunuri ar putea duce la o scădere a prețurilor pentru consumatori, datorită creșterii ofertei și a concurenței.
- *Dezvoltarea tehnologică și digitalizarea:* Aderarea la UE va stimula dezvoltarea tehnologică și digitalizarea economiei Republicii Moldova, prin accesul la fonduri europene și prin adoptarea standardelor UE în domeniul digital.
- *Accesul la finanțări și investiții:* Se va facilita accesul la finanțări europene și la investiții străine, ceea ce va contribui la dezvoltarea economică a Republicii Moldova.
- *Intensificarea comerțului:* Libertatea de circulație și accesul pe cea mai mare piață va duce la o evoluție sporită a exporturilor de produse moldovenești; Se va intensifica comerțul intern și extern al Republicii Moldova, va crește competitivitatea economiei

Republicii Moldova, prin eliminarea barierelor comerciale și prin adoptarea standardelor UE.

- *Stimularea inovației:* Se va stimula inovația, cercetarea și dezvoltarea în Republica Moldova, prin accesul la fonduri europene și prin participarea la programele UE de cercetare.
- *Consolidarea drepturilor de proprietate intelectuală:* Vor fi consolidate drepturile de proprietate și drepturile intelectuale în Republica Moldova, prin adoptarea legislației UE în acest domeniu, astfel companiile autohtone vor avea oportunitatea asigurării avantajelor comparative pe piața UE.
- *Îmbunătățirea învățământului:* Calitatea învățământului și a sistemului de învățământ din Republica Moldova se va îmbunătăți, prin alinierea la standardele UE și prin accesul la programele europene de educație.
- *Îmbunătățirea serviciilor publice:* Se va îmbunătăți accesul la servicii publice de calitate în Republica Moldova, prin adoptarea standardelor UE în acest domeniu.
- *Consolidarea securității:* Va fi consolidată lupta împotriva fraudei, crimei, terorismului și va spori securitatea în Republica Moldova, prin cooperarea cu instituțiile UE în aceste domenii.

Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru perioada 2025-2029 va avea un impact complex și multidimensional asupra sectorului privat. Pe de o parte, acesta va implica costuri de conformare și o intensificare a concurenței. Pe de altă parte, va oferi numeroase oportunități, cum ar fi accesul la noi piețe, finanțări, tehnologii și inovații. Prin urmare, este esențial ca sectorul privat să se pregătească pentru aceste schimbări și să profite de oportunitățile oferite de aderarea la UE.

4.4. Impactul social

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Programul Național de Aderare este elaborat în corespundere cu principiile abordării bazate pe drepturile omului, ceea ce înseamnă că la elaborare și pe tot parcursul procesului de implementare statul va garanta respectarea tuturor drepturilor omului, va asigura egalitatea și nediscriminarea, incluziunea socială a tuturor categoriilor vulnerabile și respectarea Cartei Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene. Îmbunătățirea independenței și eficienței sistemului judiciar, combaterea corupției și adoptarea unor mecanisme mai eficiente de protecție a drepturilor omului vor contribui la crearea unei societăți mai echitabile și mai juste.

Principiile de drepturile omului se regăsesc nu doar în capitolele incluse în Cluster 1 „Drepturi fundamentale”, dar și pe parcursul întregului document. În procesul de implementarea a acțiunilor din Programul Național de Aderare se va ține cont și de principiul „Nimic pentru noi, fără noi”, principiu care dă dreptul al participare în procesul decizional a tuturor celor care vor fi afectați direct sau indirect de un act sau o politică.

Impactul Social:

- *Îmbunătățirea serviciilor publice:* Modernizarea infrastructurii publice și furnizarea mai eficientă a serviciilor, prin intermediul unui sistem de achiziții mai transparent și mai eficient, vor crește încrederea cetățenilor în instituțiile statului.
- *Creșterea transparenței și a participării cetățenești:* Accesul mai mare la informații de calitate, îmbunătățirea politicilor publice și creșterea transparenței în administrația publică vor permite cetățenilor să participe mai activ la procesul decizional și să tragă la răspundere instituțiile statului.

- *Reducerea inegalităților și consolidarea coeziunii sociale:* Gestionarea corectă și transparentă a banilor publici, alocarea echitabilă a resurselor pentru servicii esențiale și îmbunătățirea accesului la servicii de calitate vor contribui la reducerea inegalităților sociale și la consolidarea coeziunii sociale.
- *Access la piața muncii:* Crearea unor legături mai strânse între consumatorii și producătorii din Republica Moldova și cei din statele membre UE, precum și accesul la piața europeană de muncă, vor avea un impact social semnificativ, oferind cetățenilor oportunități de angajare, protecție socială și acces la servicii de calitate.
- *Consolidarea drepturilor consumatorilor:* Îmbunătățirea cadrului legal pentru protecția consumatorilor, asigurarea unor produse mai sigure și o supraveghere eficientă a pieței vor contribui la creșterea încrederii cetățenilor în produsele și serviciile disponibile pe piață.
- *Îmbunătățirea accesului la servicii medicale și educaționale:* Modernizarea serviciilor medicale și educaționale, îmbunătățirea accesului la acestea și creșterea calității acestora vor contribui la îmbunătățirea calității vieții cetățenilor.
- *Promovarea incluziunii și a diversității:* Îmbunătățirea mobilității profesionale, creșterea diversității și incluziunii pe piața muncii, precum și accesul la servicii de calitate pentru toți cetățenii vor contribui la crearea unei societăți mai incluzive și mai echitabile.

Impactul asupra Datelor cu Caracter Personal

- *Protecția datelor cu caracter personal:* Adoptarea legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal va îmbunătăți accesul la serviciile digitale publice, va spori nivelul de alfabetizare digitală și media și va crește încrederea publicului în utilizarea serviciilor online.
- *Creșterea transparenței și a încrederii în mediul de afaceri:* Digitalizarea proceselor în societățile comerciale va opera mai transparent, ceea ce va îmbunătăți încrederea publicului și a investitorilor.

Impactul asupra Echității și Egalității de Gen

- *Reducerea inegalităților sociale:* Gestionarea corectă și transparentă a banilor publici, alocarea echitabilă a resurselor pentru servicii esențiale și îmbunătățirea accesului la servicii de calitate vor contribui la reducerea inegalităților sociale, inclusiv a celor bazate pe gen.
- *Promovarea egalității de gen pe piața muncii:* Accesul la piața europeană de muncă, protecția socială, pensiile, asigurările de sănătate și alte beneficii conforme standardelor UE vor contribui la reducerea discriminării pe bază de naționalitate sau apartenență etnică, promovând o piață de muncă mai echitabilă și mai puțin discriminatorie, inclusiv pentru femei.
- *Îmbunătățirea condițiilor de muncă:* Reglementări mai clare privind munca și conformitatea cu normele de siguranță vor contribui la îmbunătățirea condițiilor de muncă pentru toate persoanele.
- *Protecția lucrătorilor vulnerabili:* Accentul pus pe protecția lucrătorilor vulnerabili, inclusiv a femeilor, și pe reducerea inegalităților sociale prin asigurarea unui acces echitabil la protecția socială va contribui la crearea unei societăți mai echitabile și mai incluzive.

- *Participarea femeilor în proiecte științifice și inovatoare:* Încurajarea participării în proiecte științifice crește vizibilitatea și influența globală a Republicii Moldova, oferind oportunități și pentru femei de a se implica în astfel de proiecte.

Implementarea acțiunilor planificate în Programul Național de Aderare (PNA) va avea un impact semnificativ asupra societății Republicii Moldova, asupra datelor cu caracter personal și asupra echității și egalității de gen. Acest impact se va resimți în diverse domenii, de la consolidarea statului de drept și îmbunătățirea serviciilor publice, până la creșterea transparenței și a participării cetățenești.

4.5. Impactul asupra mediului

Programul Național de Aderare (PNA) include un capitol dedicat mediului și schimbărilor climatice (Capitolul 27), care cuprinde acțiunile necesare de întreprins pentru ca Republica Moldova să se alinieze standardelor europene în domeniul protecției mediului și schimbărilor climatice, reprezentând un angajament ferm al Republicii Moldova față de protecția mediului și o oportunitate de a construi un viitor mai durabil pentru generațiile viitoare.

Implementarea cu succes a acțiunilor planificate în acest capitol va necesita un efort comun din partea autorităților, a mediului de afaceri și a societății civile, dar beneficiile pe termen lung vor fi semnificative. Capitolul 27 este unul dintre cele mai ample și mai costisitoare capitole, atât pentru stat, cât și pentru mediul de afaceri. Acest lucru se datorează faptului că implementarea acquis-ului UE în domeniul mediului implică schimbări majore de perspectivă și necesită investiții semnificative.

Elaborarea unei legislații coerente în domeniu și planificarea unor acțiuni țintite spre îmbunătățirea situației ecologice vor fi factori declanșatori ai dezvoltării durabile în Republica Moldova. Aceste măsuri vor contribui la crearea unui mediu de afaceri mai atractiv și la atragerea investițiilor necesare pentru dezvoltarea tuturor ramurilor economiei.

Implementarea acțiunilor planificate în PNA va avea un impact semnificativ asupra mediului, atât pozitiv, cât și potențial negativ (în special prin prisma costurilor necesare). Acest impact este complex și multidimensional, atingând diverse aspecte ale protecției mediului și gestionării resurselor naturale, printre care se enumeră:

- *Politici de mediu mai eficiente:* realizarea acțiunilor planificate va contribui la dezvoltarea unor politici de mediu mai eficiente, bazate pe date relevante și pe o gestionare sustenabilă a resurselor naturale. Acest lucru va duce la prevenirea și gestionarea riscurilor de mediu și la promovarea unui model de dezvoltare durabilă.
- *Standarde ecologice îmbunătățite:* standarde ecologice îmbunătățite, promovarea produselor ecologice și a economiilor circulare. Aceste măsuri vor avea un efect pozitiv asupra reducerii poluării și adoptarea unor practici de producție mai responsabile.
- *Stimularea investițiilor verzi:* stimularea companiilor să adopte practici mai eficiente din punct de vedere al resurselor și să investească în tehnologii verzi pentru a se conforma reglementărilor UE în materie de mediu. De asemenea, se va promova dezvoltarea și implementarea serviciilor verzi și a soluțiilor ecologice.
- *Reducerea consumului de resurse și a emisiilor de carbon:* Investițiile ecologice vor fi încurajate, iar trecerea la înregistrări și raportări digitale va reduce semnificativ consumul de hârtie și resurse. Digitalizarea extinsă și modernizarea infrastructurii IT vor contribui la protejarea mediului prin reducerea consumului de resurse și a emisiilor de carbon.

- *Politici industriale durabile:* Politicile industriale vor încuraja utilizarea resurselor regenerabile, reducerea poluării și gestionarea eficientă a deșeurilor. O societate educată va înțelege necesitatea ocrotirii mediului și promovarea sustenabilității, ceea ce va duce la o viață mai calitativă și mai îndelungată.
- *Transport sustenabil:* Va fi asigurată promovarea transportului sustenabil prin utilizarea vehiculelor verzi, va fi promovată utilizarea combustibililor din surse regenerabile și cu emisii scăzute de carbon, etc.
- *Energie regenerabilă și eficiență energetică:* Promovarea energiilor regenerabile, a eficienței energetice și a tehnologiilor ecologice, alături de investițiile în surse de economii ecologice, va contribui la reducerea emisiilor de carbon și vor avea un efect pozitiv asupra mediului.
- *Protecția biodiversității și a fondului forestier:* sporirea nivelului de protecție a biodiversității și fondului forestier. Vor fi stabilite standarde în gestionarea deșeurilor, se va reduce poluarea solului și apei, îmbunătățind calitatea ecosistemelor.
- *Agricultură durabilă:* Promovarea practicilor agricole inteligente, durabile și rezistente la schimbările climatice va duce la protejarea produselor naturale. Reducerea poluării prin reglementarea controlului pesticidelor, fertilizanților și antibioticelor în agricultură și zootehnie va limita utilizarea substanțelor chimice și va încuraja utilizarea mai responsabilă a resurselor.
- *Îmbunătățirea calității și a standardelor de siguranță alimentară.* Asigurarea calității și a siguranței alimentare prin certificarea produselor, monitorizarea și controlul pesticidelor și substanțelor chimice, controlul calității, etichetarea corectă și informativ. Aceste rigori vor asigura nu doar siguranța alimentelor, dar și creșterea încrederii consumatorilor în produsele agricole moldovenești pe piața europeană.

Integrarea aspectelor de mediu în politicile sectoriale, precum și promovarea unui model de dezvoltare bazat pe principii durabile, vor asigura o creștere economică echilibrată și responsabilă. Prin alinierea la standardele UE, Republica Moldova va beneficia de un mediu mai curat și mai sănătos, de o utilizare mai eficientă a resurselor naturale și de o economie mai competitivă.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru perioada 2025-2029 va avea un impact complex și multidimensional asupra întregii societăți, care se va materializa prin standarde de viață mai înalte pentru cetățeni, servicii publice calitative și accesibile, infrastructura dezvoltată, economie competitivă și rezilientă, etc.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Programul Național de Aderare este documentul de planificare care va asigura întrunirea de către statul Republica Moldova a criteriului „armonizării legislației naționale la acquis-ul Uniunii Europene”. Aceasta înseamnă că Programul va conține toate actele UE care urmează să fie transpuse și implementate în legislația națională.

Programul este astfel structurat că asigură implementarea unui act UE prin mai multe acțiuni normative, dar și de implementare, astfel încât să fie asigurat nu doar cadrul normativ similar celui din UE, dar și să fie instituite proceduri de implementare care să garanteze punerea în aplicare a actului UE.

Realizarea tuturor acțiunilor din Program va apropia statul de îndeplinirea criteriilor de aderare, lucrul esențial pentru procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

5.2. Măsurile normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Programul Național de Aderare are două anexe:

- Anexa A care include măsuri normative esențiale pentru transpunerea acquis-ului Uniunii Europene în legislația națională. Actele normative planificate vizează armonizarea cadrului juridic intern cu cerințele Uniunii Europene, contribuind la realizarea obiectivului strategic al Republicii Moldova privind integrarea europeană.

- Anexa B care cuprinde acțiunile de implementare și de consolidare a capacităților instituționale, sau acțiuni ce urmează a fi efectuate de către autoritățile naționale pentru a face asigurarea implementării acquis-ului UE. Prin implementarea acestor măsuri, se urmărește asigurarea conformității legislative și operaționalizarea angajamentelor asumate în cadrul Acordului de Asociere, precum și a altor angajamente asumate în procesul de negociere cu UE.

Totodată este de menționat că în anul 2024 a fost modificată Legea 100/2017 cu privire la actele normative și Hotărârea Guvernului nr. 1171/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova la legislația Uniunii Europene. Modificările operate și intrate în vigoare în iulie 2024 au urmărit adaptarea regulilor și procedurilor de elaborare a actelor cu relevanță UE la procesul de pregătire a aderării, astfel încât la data aderării țara să poată demonstra mecanisme funcționale de aplicare a legislației europene, dar și să poată în timp util să creeze cadrul instituțional pentru funcționalitatea tuturor sistemelor.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Potrivit prevederilor Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, pe site-ul oficial al Cancelariei de Stat a fost plasat anunțul privind inițierea elaborării proiectului Programului Național de Aderare a fost publicat pe www.particip.gov.md

Ulterior, proiectul de PNA a fost plasat pe pagina web a [Biroului](#) pentru ca societatea civilă și factorii interesați să participe în procesul de elaborare a unui program comprehensive, să formuleze propuneri de îmbunătățire.

În perioada 27-31 ianuarie 2025, au fost organizate ședințe de prezentare a PNA pentru societatea civilă, reprezentanții mediului de afaceri și Parlament.

7. Concluziile expertizelor

Concluziile expertizelor urmează să fie înscrise

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Proiectul Programului Național de Aderare se încadrează în limitele prevederilor pct. 33-38 din HG 386/2020 cu privire la planificarea strategică.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ vor fi necesar un efort comun, interinstituțional pentru ca în termenii stabiliți, 2025- 2029, să fie aprobate actele normative corespunzătoare și să fie implementate toate măsurile planificate.

Sistemul informatic „e-Monitorizare”, aprobat prin HG nr. 860/2023 și aflat la etapa finală de dezvoltare, va avea un rol esențial în monitorizarea procesului de implementare a Planului Național de Aderare, inclusiv a procesului de armonizare a legislației naționale cu legislația Uniunii Europene. Datorită interoperabilității SI „e-Monitorizare” cu sistemul informațional al Uniunii Europene (EUR-Lex) și cu ale Republicii Moldova (Sistemul informațional „Registrul de stat al actelor juridice”, particip.md, e-Parlament, MDoc etc.),

procesele de inventariere a actelor normative, evaluare a compatibilității actelor normative ale Republicii Moldova cu cele a Uniunii Europene, recepționarea evenimentelor de trasabilitate și actualizare vor fi automatizate la maximum. De asemenea, datorită interoperabilității SI „e-Monitorizare” cu alte sisteme informatice de stat (SI „e-Legislație”, SI „project.gov.md”, SI „Registrul de stat al actelor juridice”, SI „e-Parlament”), procesul de monitorizare și raportare a implementării Planului Național de Aderare va fi automatizat.

Viceprim-ministru
pentru integrare europeană

Cristina GHERASIMOV